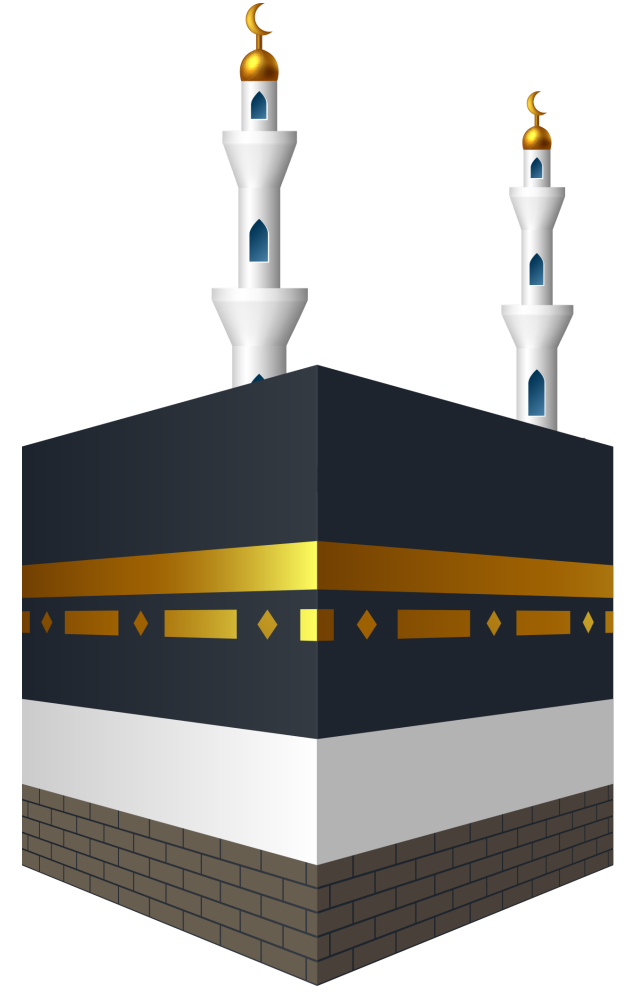

SOSYAL BİLGİLER

2.ÜNİTE

KÜLTÜR VE MİRAS

6.SINIF

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

Türklerin bilinen ilk yurdu **Orta Asya**'dır. Orta Asya batıda **Hazar Denizi**, doğuda **Kingan Dağları**, kuzeyde **Altay Dağları** ve **Sibirya**, güneyde ise **Hindukuş** ve **Karanlık Dağları** arasında yer alır.

Orta Asya sert **karasal iklimin** yaşandığı, geniş bozkırların olduğu bir coğrafyadır. İlimden dolayı temel geçim kaynakları **hayvancılıktır**.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

Hayvancılıkla uğraşmışalar ve hayvanlara taze otlak bulmak için **konar göçer** bir hayatı benimsemişlerdir. Mimari yapı gelişmemiş **çadırlarda** yaşamışlar.

Türklerin, en önemli geçim kaynağı hayvancılıktır. En çok at, sığır ve koyun yetiştirmişlerdir. Türkler **atı ilk evcilleştiren millet**lerden birisidir. Bu sayede **çok geniş alanlara yayılma imkânı** bulmuşlardır

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

Hayvancılıkla uğraşmalarından dolayı halı, kilim gibi dokumacılık faaliyeti gelişmiştir. Konar göçer yaşamdan dolayı taşınabilir eşyalar kullanmışlardır.

Pazırık Kurganında çıkan Pazarık Halısı dünyanın en eski düğüm tekniği ile dokunmuş halısı olarak kabul edilir. Halıda bozkır kültürüne ait hayvan figürleri yer almaktadır.

Pazırık halısı dünyanın en eski halısı olarak kabul edilir.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

Hayvancılıkla uğraşmalarından dolayı halı, kilim gibi dokumacılık faaliyeti gelişmiştir. Konar göçer yaşamdan dolayı taşınabilir eşyalar kullanmışlardır.

Pazırık Kurganında çıkan Pazarık Halısı dünyanın en eski düğüm tekniği ile dokunmuş halısı olarak kabul edilir. Halıda bozkır kültürüne ait hayvan figürleri yer almaktadır.

Pazarık halısı dünyanın en eski halısı olarak kabul edilir.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

İlk Türk Devletlerinde Devlet Yönetimi

Devleti, **töre** adı verilen yazılı olmayan hukuk kurallarına göre **han**, **hakan**, **kağan** unvanlarını kullanan hükümdar yönetmiştir.

Hükümdarlık yetkisi aileye **Tanrı tarafından** verildiğine inanılırdı. Bu anlayışa “**Kut inancı**” denirdi. Kut inancına göre bir kişi hükümdar olabilmek için hükümdar soyundan olmak gerekirdi.

Devlet işleri **Kurultay** denilen meclislerde görüşülmüştür. Kurultay da devlet işleri görüşülür ancak **son sözü söylemek kağana aittir**. Bu nedenle danışma meclisi özelliği gösterir.

Kut inancı tüm sülaleye verildiği için taht kavgalarına neden olmuş ve devletin kısa sürede yıkılmasına sebep olmuştur.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

İlk Türk Devletlerinde Devlet Yönetimi

Devleti, **töre** adı verilen yazılı olmayan hukuk kurallarına göre **han**, **hakan**, **kağan** unvanlarını kullanan hükümdar yönetmiştir.

Hükümdarlık yetkisi aileye **Tanrı tarafından** verildiğine inanılırdı. Bu anlayışa “**Kut inancı**” denirdi. Kut inancına göre bir kişi hükümdar olabilmek için hükümdar soyundan olmak gerekirdi.

Devlet işleri **Kurultay** denilen meclislerde görüşülmüştür. Kurultay da devlet işleri görüşülür ancak **son sözü söylemek kağana aittir**. Bu nedenle danışma meclisi özelliği gösterir.

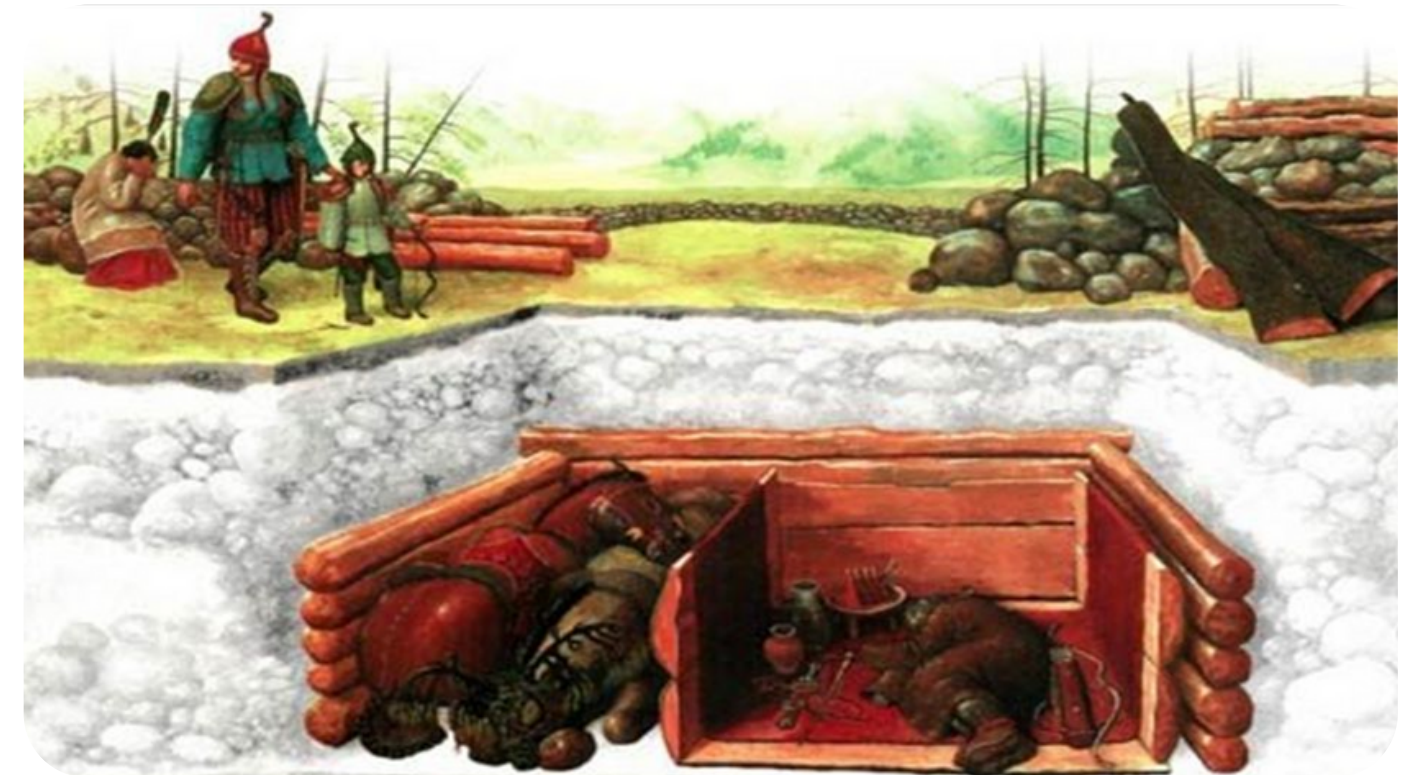

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

Din ve İnanış

Türklerde **ahiret** yani ölümden sonra hayatın varlığı inancı mevcuttur. Tanrının gökte olduğuna inanmışlar ve **Gök Tanrı** ismini vermişlerdir.

Ölülerini **Yuğ** adı verilen törenlerle eşyaları ile birlikte **Kurgan** denilen mezarlara gömmüşler ve mezarlarının başına ölen kişi hayattayken kaç düşman öldürdüyse o kadar **Balbal** denilen heykeller dikmişlerdir.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

Toplumsal Hayat

Türklerde **Uygurlar**'a kadar göçebe yaşam hakimdir. Uygurlarla birlikte **yerleşik yaşam** tarzı benimsenmiştir.

Devlet içinde toplumsal sınıf ayrımı **görülmemiştir**.

Ordu-millet anlayışı hakimdir. Yani toplumu oluşturan insanların hepsi aynı zamanda orduda da görev alabilmektedir.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

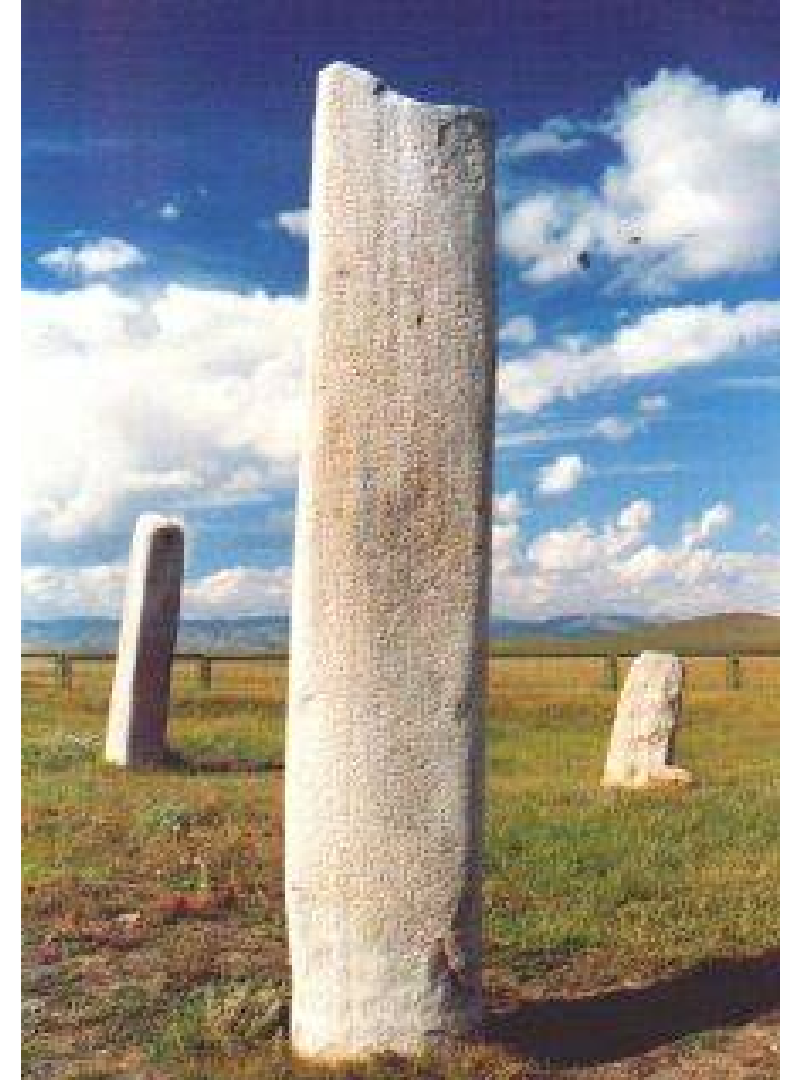
Kültürel Yaşam

Türk tarihinde ilk kez yazıyı kullanan Kök Türklerin ve Uygurların kendilerine ait alfabeleri bulunmaktadır.

Türk tarihinin **ilk yazılı eserleri** olan **Orhun Kitabeleri**, Kök Türk alfabesi ile yazılmıştır.

Türk tarihinin **ilk yazılı eserleri** olan **Orhun Kitabeleri**, günümüzde Moğolistan sınırları içerisinde.

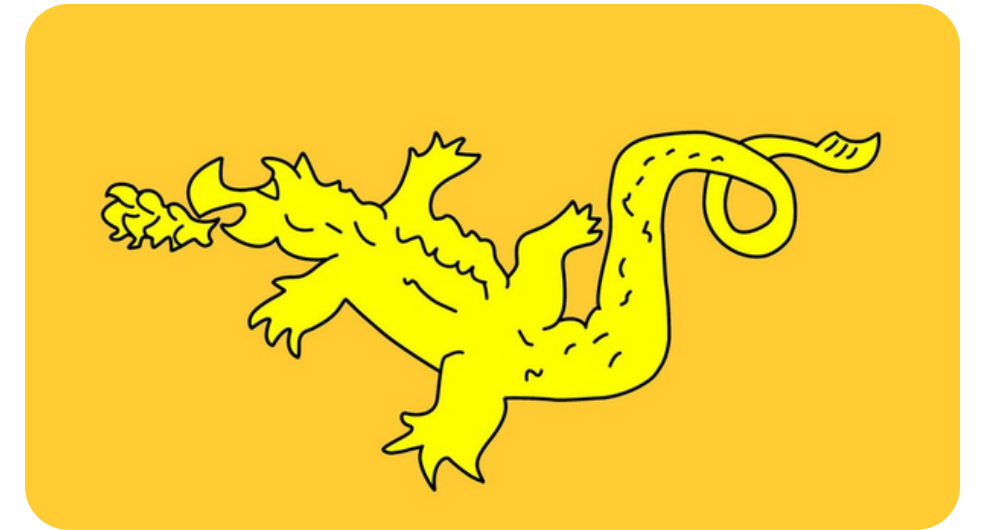

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

ASYA HUN DEVLETİ

- Tarihte bilinen **ilk Türk devleti** MÖ 220'de kurulan Asya Hun Devleti'dir.
- Bilinen **ilk hükümdarı Teoman**'dır. Bu nedenle devletin kurucusu olarak kabul edilmektedir.
- Ötüken merkezli kurulmuştur.
- Asya Hun Devleti'nin **en güçlü dönemi Mete Han dönemidir**.
- Mete Han Orta Asya'da yaşayan Türkleri tek bir çatı altında toplayan ilk Türk hükümdarıdır.

Unutma
Bilinen ilk Türk devleti Asya Hun Devleti'dir.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

ASYA HUN DEVLETİ

- İpek yolunu ele geçirmek için Çinlilerle mücadele ettiler. Çinliler Hun akınlarını önlemek için **Çin Seddi**ni yaptılar.
- **Oğuz Kağan destanı** Hunlara aittir.
- Mete Han orduyu daha kolay yönetmek için **onlu sistemi** geliştirdi. Devlet yönetimini kolaylaştırmak için **ikili sistemi** geliştirdi.

BUNU BİLİYOR MUSUN?

Türk Kara Kuvvetleri logosunda yer alan M.Ö 209 tarihi Mete Han'ın onlu sistemi geliştirdiği tarihtir. Bu tarih Türk ordusunun kuruluşu kabul edilir.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

ASYA HUN DEVLETİ

Asya Hun Devleti Mete Han'dan sonra Kut anlayışından dolayı hanedan üyeleri arasında taht mücadeleleri yaşanmış ve Çin'in entrikaları sonucu **ikiye ayrılmıştır**. Çin'in hakimiyeti altına girmek istemeyen Batı Hunları batıya doğru göç ederek **Kavimler Göçünü** başlatmıştır.

NEDENLERİ:

- Asya Hun Devleti'nin yıkılması.
- İklim şartlarının zorlaşması.
- Otlakların azalması.
- Boylar arası rekabet.
- Çin ve Moğol baskısının artması.
- Bağımsız yaşama arzusu

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

Kavimler Göçü

SONUÇLARI:

- Batıya giden Türkler Avrupa'da **Batı Hun Devleti**'ni kurmuştur.
- Türk Kültürü Avrupa'da hızlıca yayılmaya başlamıştır.
- M.S. 395 de Roma İmparatorluğu, Doğu-Batı Roma olmak üzere ikiye ayrıldı.
- Avrupa'ya gelen yeni kavimler, bugünkü Avrupa devletlerinin temellerini attılar.
- Roma İmparatorluğu yıkılınca Avrupa'da **derebeylik (feodalite)** rejimi ortaya çıktı.

İlk Çağ kapandı, Orta Çağ başladı.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

KÖK TÜRK DEVLETİ

- **Bumin Kağan** ve kardeşi **İstemi Yabgu** Hun devleti yıkıldıktan sonra Türkleri birleştirip yeniden devletleştirdiler.
- Başkenti Ötüken'dir.
- Bumin kağan ülkeyi **ikili sisteme** uygun olarak kardeşi İstemi Yabgu ile birlikte yönetmiştir.
- Kendilerine özgü 38 harften oluşan **Göktürk Alfabesi** vardır.

Türk adıyla kurulan
ilk Türk devletiyiz.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

II. KÖK TÜRK DEVLETİ

- Çin esareti altında yaşamak istemeyen **Kutluk Kağan** Çinlilere başkaldırarak Ötüken'de devleti tekrar kurdu.
- Kutluk Kağana ülkeyi derleyip toplayan, birleştiren anlamına gelen **İteriş** unvanı verildi.
- En önemli Hükümdarı **Bilge Kağan**dır. Bilge kağan devleti kardeşi **Kültigin** ve **Vezir Tonyukuk** ile birlikte yönetmiştir.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

II. KÖK TÜRK DEVLETİ

- Bu dönemde Bilge Kağan, Kültiğin ve Vezir Tonyukuk kendi adlarına **Kök Türk (Orhun) kitabelerini** yazdırmışlardır.
- Bilge Kağanın ölümünden sonra devlet zayıflayarak, birer Türk boyu olan Karluk, Basmil ve Uygurların saldırıları sonucu yıkılmıştır.

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER

UYGUR DEVLETİ

- Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından kurulmuştur.
- Başkenti Ordubalık şehridir.
- Böğü Kağan döneminde **Maniheizm dinini** kabul ettiler.
- Uygurlar **yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir**. Bu sayede mimaride gelişmişlerdir.
- Uygurlar kâğıt ve matbaayı Çinlilerden öğrenmiş ve kullanmışlardır.

SIRA SENDE!

Uygurların bayraklarını
yorumlar mısın?

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

İslamiyet'ten önce Arap yarımadasında

- Her türlü **haksızlık**, **adaletsizlik**, **eşitsizlik** yaygındı.
- Kız çocukları diri diri toprağa gömülüyordu.
- **Putperestlik**, falcılık ve büyüculük yaygındı.
- İnsanlar kendi yaptıkları putlara tapıyorlardı.
- Kabileler arasında **kan davaları** vardı.

Yaşanan bu uygulamalardan dolayı
bu döneme bu döneme Cahiliye
dönemi denilmektedir.

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

Hız. Muhammed 571 yılında **Mekke**'de doğdu. Annesinin adı **Amine** babasının adı **Abdullah**'tır. Daha dünyaya gelmeden babasını, 6 yaşında annesini 8 yaşında dedesi **Abdülmuttalip**'i kaybetti. Bu yaştan sonra amcası **Ebu Talib**'in himayesinde yaşadı. 25 yaşına geldiğinde ticaretle uğraşan **Hız. Hatice** ile evlendi.

Hız. Muhammed'e dürüstlüğünden ve güvenilirliğinden dolayı **Muhammedü'l Emin** (Güvenilir Muhammed) olarak biliniyordu.

Hira mağarasında iken 610 yılında ilk **vahiy** geldi.

Vahiy

Tanrı tarafından Tanrısal bir buyruğun ya da düşüncenin peygambere bildirilmesi

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

Hız. Muhammed (S.A.V.) efendimiz peygamberlik müjdesinden sonra İslam'ı anlatmaya başladı. Ancak Mekke'nin ileri gelenleri İslam'a şiddetle karşı çıktılar ve Müslümanlara **baskı yapmaya** başladılar.

Mekkelilerin baskısı artınca 622 yılında Medinelilerin daveti ile Hız. Muhammed ve bazı müslümanlar Medine'ye göç etti. Bu olaya **hicret** denir.

Mekke'den Medine'ye göç edenlere **Muhacir**, Medine'de muhacirleri karşılayan ve onlara yardım eden Müslümanlara **Ensar** denir.

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

BEDİR SAVAŞI 624

- Mekkeli müşrikler ile Müslümanlar arasında yapılan **ilk savaşı**tır.
- Savaşı **Müslümanlar kazanmıştır**.
- Esir alınan Mekkelilerden okuma yazma bilenler on tane Müslümana okuma yazmayı öğretirse serbest bırakılacaktı.

Bu durum eğitime verilen önemi gösterir.

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

BEDİR SAVAŞI 624

- Mekkeli müşrikler ile Müslümanlar arasında yapılan **ilk savaştır**.
- Savaşı **Müslümanlar kazanmıştır**.
- Esir alınan Mekkelilerden okuma yazma bilenler on tane Müslümana okuma yazmayı öğretirse serbest bırakılacaktı.

Bu durum eğitime verilen önemi gösterir.

UHUD SAVAŞI 625

Mekkeli müşrikler ile Müslümanlar arasında yapılan ikinci savaştır. Uhud Dağı yakınındaki tepeye yerleştirilen okçuların mevzilerini terk etmeleri nedeniyle **Müslümanlar savaşı kaybetti**. Peygamber Efendimiz yaralandı. Hz. Hamza şehit oldu.

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

HENDEK SAVAŞI 627

Mekkeli müşriklerin Müslümanlara yaptığı **son saldırı**dır. İranlı **Selman-ı Farisi**'nin önerisi ile Medine'nin etrafına hendekler kazıldı. Yaklaşık bir ay süren kuşatmadan sonra iklim koşullarına dayanamayan müşrikler çekilmek zorunda kaldı. **Savaşı Müslümanlar kazandı.**

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI

Müslümanların Kâbe'yi ziyaret etmek istemesi üzerine Mekkeliler ile Müslümanlar arasında bir gerginlik yaşandı. Yapılan görüşmelerin ardından Hudeybiye Antlaşması ile sorun çözüldü. Bu antlaşma ile Mekkeliler, Müslümanları bir devlet olarak **resmen** tanımış oldu.

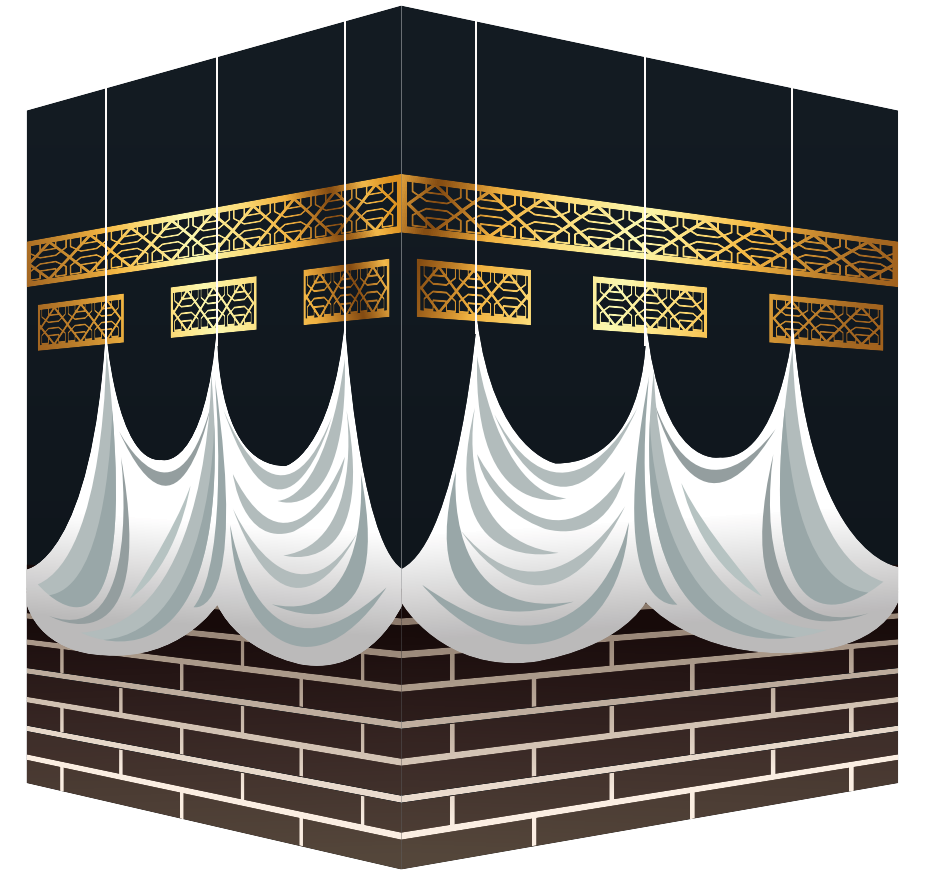

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

MEKKE'NİN FETHİ 630

Mekkeli müşriklerin Hudeybiye Antlaşması'nın şartlarını bozmaları üzerine Müslümanlar, 630 yılında **Mekke'yi fethederek Kâbe'yi putlardan temizledi** ve İslamiyet tüm Arap Yarımadası'na yayıldı. Peygamberimiz genel af ilan etti.

Peygamberimiz 632 yılında yaptığı hac sırasında Müslümanlara hutbe vermiştir. Bu hutbeye **veda hutbesi** denir. Bu hutbe çok önemli bir insan hakları belgesidir. Peygamber efendimiz sadece Müslümanlara değil tüm insanlığa hitap etmiştir. Bu açıdan **evrensel** bir belgedir.

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

DÖRT HALİFE DÖNEMİ

Halife: Hz Muhammed'in vefatından sonra Müslümanların dini, siyasi ve askeri liderliğini yapan kişilere denir. Dört halife, müslümanların ileri gelenlerinin **seçim**leriyle belirlenmiştir.

Hz. Ebubekir Dönemi

- İslam'ın ilk halifesidir.
- Hz Muhammed'in vefatından sonra ortaya çıkan yalancı peygamberleri ortadan kaldırmıştır.
- Hafızların savaşlarda şehit olması üzerine Kur'an ayetlerini toplatarak kitap haline getirmesidir.

Hz. Ömer Dönemi

- Kudüs, Suriye, Filistin ve İran fethedilmiştir.
- Hicreti başlangıç kabul eden Hicri takvim hazırlanmıştır.
- Sınırların genişlemesiyle siyasi, hukuki ve sosyal alanda düzenlemeler yapılmıştır.

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

DÖRT HALİFE DÖNEMİ

Hız. Osman Dönemi

- Fetihler devam etmiş; Kıbrıs, Libya, Tunus ve Horasan fethedilmiştir.
- İslam donanması kurularak Kıbrıs fethedilmiştir.
- Kuranı Kerim bu dönemde çoğaltılmıştır.

Hız. Ali Dönemi

- Müslümanlar arası ayrılıklar başlamış, bu nedenle fetihler durmuştur.
- Devletin merkezi Medine'den Kufe'ye taşınmıştır.
- Hız. Ali'nin şehit edilmesiyle Dört Halife Dönemi sona ermiştir.

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

EMEVİLER DÖNEMİ

Dört halife döneminden sonra Şam merkez olmak üzere kurulmuştur. Muaviye kendisinden sonra yerine oğlu Yezid'in geçmesini istemiştir. Bu olaydan sonra yönetim babadan oğula geçtiği için halifelik saltanata dönüşmüştür.

Emeviler, kendilerini üstün görüp aşırı Arap milliyetçiliği (mevali) politikası izliyorlardı. Onların bu anlayışları İslam'ın yayılmasını yavaşlatmış, Türklerin Müslüman olmasını geciktirmiş ve devletin yıkılmasını hızlandırmıştır.

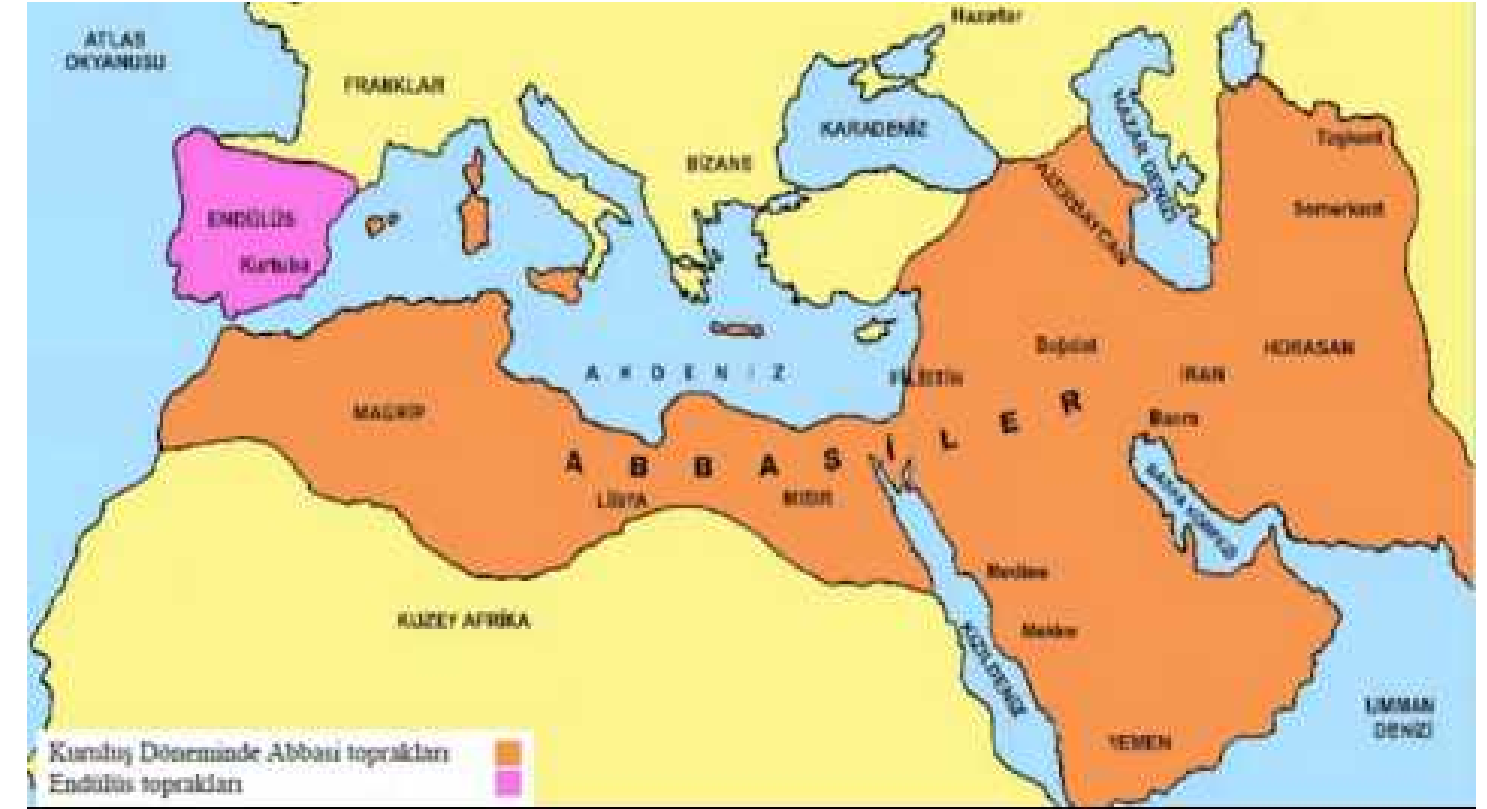
İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM

ABBASİLER DÖNEMİ

Emevi Devleti'nin yıkılmasıyla Hz. Muhammed'in soyundan gelenler tarafından **Bağdat**'ta kuruldu.

Emevilerin aksine Arap milliyetçiliği yapmamaları, Türkler dâhil **birçok milletin Müslüman olmasını sağlamıştır.**

Abbasiler döneminde Türkler'e önemli görevler verildi. Türkler için Bağdat'ın kuzeyinde "**Samarra**" şehri kuruldu.

Çinlilerle Abbasilerin yaptığı **Talas savaşı**nda Türkler Abbasîleri desteklediler. (Türklerin Müslüman olmasını hızlandırdı.)

İSLAMİYET VE TÜRKLER

Türkler'in geniş bir coğrafyada yaşamaları ve farklı dinlerle temas halinde olmaları çeşitli din ve inançları benimsemelerinde etkili olmuştur. İslamiyet'ten önce Türkler Gök Tanrı, Budizm, Şamanizm gibi din ve inançları benimsemişlerdir. En yaygın inanç **Gök Tanrı** inancıydı.

TALAS SAVAŞI 751

Abbasiler ve Çinliler arasında yaşanan bu savaşta **Türkler Abbasileri desteklemiş** ve Abbasiler savaşı kazandı. Bu savaştan sonra Türkler ve Abbasiler arasında olumlu ilişkiler başlamış ve **Türkler kitleler halinde İslamiyet'e geçmeye başlamışlardır.**

İSLAMİYET VE TÜRKLER

Orta Asya'da İslamiyet'i kabul eden ilk Türk boyu **Karluklar**dır. İlk Türk devleti ise **Karahanlılar**dır.

Türklerin İslamiyet'i Kabul Etmelerinin Nedenleri

- Abbasilerin hoşgörülü, eşitlikçi bir politika uygulaması
- Türklerdeki Gök Tanrı inancı ile İslamiyet'teki Allah inancının birbirine benzemesi
- Türklerdeki **Uçmağ (cennet)**, **Tamu (cehennem)** kavramlarının İslamiyet'te karşılığının bulunması.
- Türklerdeki ölümden sonra hayata inanışın, İslamiyet'teki ahiret inancına uyması

İSLAMİYET VE TÜRKLER

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

KARAHANLILAR

- Bilge Kül Kadir Han tarafından 840 yılında kurulmuştur.
- Satuk Buğra Han zamanında İslamiyet'i resmî din olarak kabul etmişlerdir.
- Orta Asya'da Müslümanlığı kabul eden ilk Türk devletidir.
- Resmi dilleri Türkçedir. (milliyetçi yapı)
- Medreseler inşa etmişler ve burslu öğrenci okutmuşlardır.

Bu dönemde Kaşgarlı Mahmut Araplara Türkçe'yi öğretmek ve Türk dilinin üstünlüğünü kanıtlamak için Divan-ı Lügatit Türk adıyla bir sözlük hazırladı.

İSLAMİYET VE TÜRKLER

- **Yusuf Has Hacib** ise **Kutadgu Bilig** adlı kitabında hükümdara devlet yönetimi konularında tavsiyeler sunmaktadır.
- **Hoca Ahmet Yesevi**'nin **Divan-ı Hikmet**'i de dönemin önemli eserleri arasında yer almaktadır.

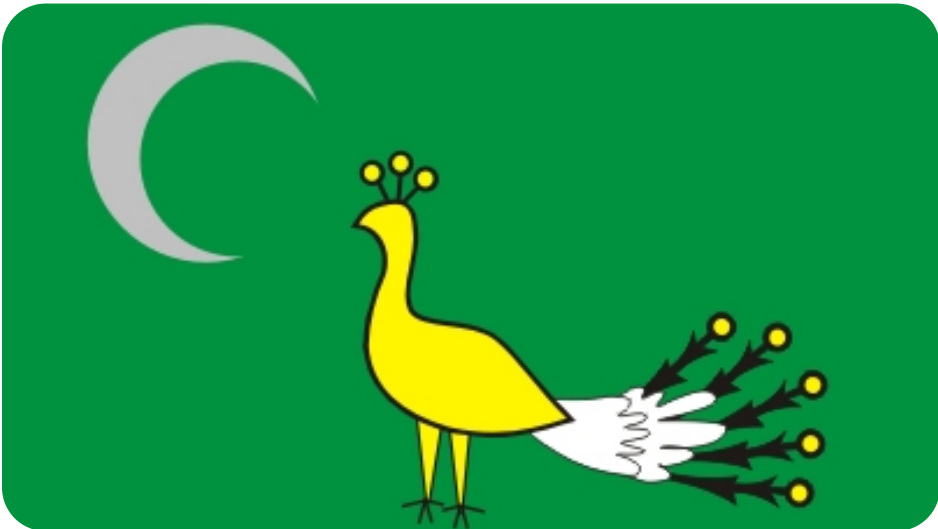

İSLAMİYET VE TÜRKLER

GAZNELİLER

- Alp Tigin tarafından bugünkü Afganistan topraklarında kurulmuştur. Başkentleri Gazne şehridir.
- En güçlü dönemi Gazneli Mahmut dönemidir.
- Gazneli Mahmut bilim ve sanata önem vermiştir. Biruni için sarayının en kıymetli hazinesi demiştir.
- Selçuklularla 1040 Dandanakan Savaşı'nda yenilmiş ve yıkılma sürecine girmiştir.

Gazneli Mahmut Hindistana 17 sefer yaparak burada İslamiyet'in yayılmasını sağlamıştır.

İSLAMİYET VE TÜRKLER

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

- 1040 yılında Gazneliler ile yapılan Dandanakan Savaşı sonucunda Selçuklu Devleti kuruldu.
- Devletin kurucuları Selçuk Bey'in torunları Tuğrul Bey ve Çağrı Bey'dir.
- Tuğrul Bey Bizans İmparatorluğunu 1048 yılında yapılan Pasinler Savaşında yendi.
- Abbasi Halifesi'ni koruduğu için Tuğrul Bey'e Doğu'nun ve Batı'nın koruyucusu unvanını verdi.

İSLAMİYET VE TÜRKLER

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

- Tuğrul beyin ölümü üzerine devletin başına **Alparslan** geçti.

Bizans ile 1071 yılında yapılan Malazgirt savaşını kazanmıştır. Bu zafer ile Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.

- En parlak dönemleri **Melikşah** dönemindedir. Ömer Hayyam'a bir takvim hazırlattı. Bu takvime **Celali takvimi** denir.
- **Vezir Nizamülmülk** **Nizamiye Medreselerinin** ülkenin birçok yerine yayılmasını sağladı. Ayrıca devlet işlerindeki tecrübelerini **Siyasetname** adlı eserinde anlattı.

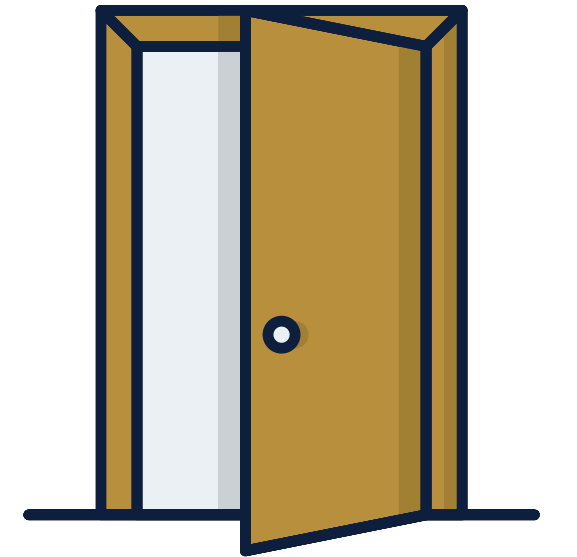

YENİ YURT ANADOLU

Anadolu'ya ilk Türk akınları 4.yyda Hunlar ve Sibirler tarafından yapılmıştır. Türkler **Çağrı Bey** döneminde 1015'li yıllarda Anadolu'ya **keşif akınları** yapmıştır.

Türkler'in Anadolu'yu Yurt Edinmek İstemelerinin Nedenleri;

- Elverişli iklim koşulları ve verimli topraklar
- Su kaynaklarının bol olması
- Önemli kara ve deniz ticaret yolları üzerinde bulunması

Bizans ile 1071 yılında yapılan **Malazgirt** savaşını Türkler kazanmıştır. Bu zafer ile **Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.**

Anadolu'da ilk Türk beylikleri kuruldu.

YENİ YURT ANADOLU

Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri

Malazgirt savaşından sonra **Sultan Alparslan** komutanlarına Anadolu'nun fethi emrini vermiştir. Bu olaydan sonra **Erzurum civarında Saltuklular**, **Erzincan ve Sivas Divriği civarında Mengücekliler**, **Kayseri ve civarında Danişmentliler**, **Mardin ve civarında Artuklular**, **İzmir civarında Çaka Beyliği** kurulmuştur.

Bu beylikler;

Gidin ve Anadolu'yu
fethedin!

- Anadolu'nun Türkleşmesi ve Müslüman olmasına katkı sağladılar.
- Anadolu'nun bayındır olması için çalıştılar.
- Bulundukları toprakları Bizans ve Haçlılardan korudular.

Danışmentliler

- **Danışment Ahmet Gazi** tarafından Sivas, Tokat, Kayseri ve çevresinde kurulmuştur.
- Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri içerisinde en güçlü beyliktir.
- Tokat Niksar'da bulunan **Yağıbasan Medresesi Anadolu'daki ilk medresedir.**

Saltuklular

- **Saltuk bey** tarafından Erzurum ve çevresinde kuruldu.
- Ermeni ve Gürcülerle mücadele ederek Türklerin Anadolu'ya yerleşmesini sağladı.
- **Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliğidir.**
- Günümüze kadar gelen Saltuklu eserleri; **Mama Hatun Külliyesi** ve **Emir Saltuk Türbesi**'dir.

YENİ YURT ANADOLU

Mengücekliler

- **Mengücek Gazi** tarafından Erzincan, Kemah, Divriği çevresinde kuruldu.
- **Divriği Ulu Cami** ve Darüşşifası en önemli eserleridir. Sivas Divriği’de bulunan bu tarihî eser **UNESCO** tarafından 1985 yılında Dünya Miras Listesi’ne alınmıştır.

Artuklular

- **Artuk Bey** tarafından Diyarbakır, Mardin ve çevresinde kurulmuştur.
- En önemli eserleri **Malabadi Köprüsü** (Diyarbakır) ve Diyarbakır Ulu Camidir.

YENİ YURT ANADOLU

Çaka Beyliği

- Çaka Bey tarafından İzmir ve çevresinde kurulmuştur.
- Denizcilikle uğraşan ilk beyliktir. Çaka Bey de ilk Türk denizcisi dir.

TÜRKİYE (ANADOLU) SELÇUKLU DEVLETİ

- Süleyman Şah, 1075'te İznik'i ele geçirdi. 1077 yılında da İznik'i başkent yaparak Türkiye Selçuklu Devleti'ni **resmen** kurdu.
- Anadolu beyliklerini kendine bağlayarak Bizans'ı yenmiş ve **Anadolu'nun kesin olarak Türk yurdu olmasını** sağlamıştır.

Anadolu'nun kesin olarak Türk yurdu olmasını sağlayan savaş **Miryokefalon** savaşıdır.

- İslam dünyası üzerine yapılan Haçlı seferlerine karşı durmuş ve Anadolu'nun bu seferlerde zarar görmesini önlemiştir.
- Yaptıkları mimari eserler ile Anadolu'nun bayındır hale gelmesini sağlamışlardır.

TÜRKİYE (ANADOLU) SELÇUKLU DEVLETİ

Moğollar ile 1243 yılında yapılan Köseadağ Savaşı sonucunda Türkiye Selçuklu Devleti yıkılış sürecine girmiştir. Anadolu'da siyasi birlik bozulmuş ve ikinci beylikler dönemi başlamıştır.

HAÇLI SEFERLERİ

11. ve 13. yıllar arasında Hristiyan Avrupalı ülkelerin, İslam ve Türk dünyası üzerine yaptıkları seferlere denir.

SIRA SENDE!

Bu seferlere neden Haçlı seferleri denilmiştir?

HAÇLI SEFERLERİNİN NEDENLERİ

- Bizanslıların Türklere karşı Avrupa'dan yardım istemesi
- Avrupalıların Türklerin batıya doğru ilerleyişini durdurmak istemesi
- Avrupalıların İslam dünyasının zenginliklerine sahip olmak istemeleri
- Kudüs'ü Müslümanların elinden geri almak

HAÇLI SEFERLERİNİN SONUÇLARI

- Derebeylik (Feodalite) sistemi zayıflamaya merkezi krallıklar güçlenmeye başladı.
- Barut, pusula, kâğıt, matbaa gibi teknik buluşlar Avrupa'ya taşındı.
- Kilise ve din adamlarına olan güven sarsıldı.
- Doğu batı ticareti arttı.

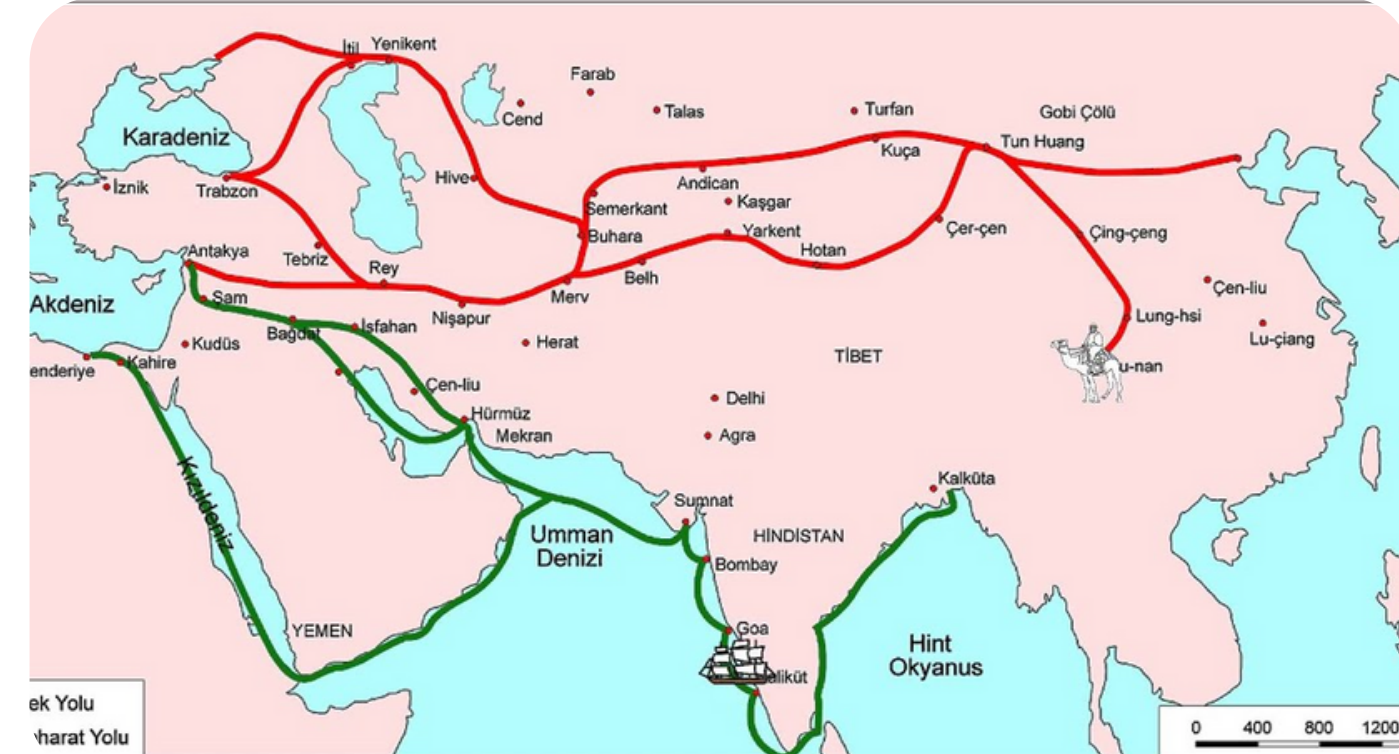
MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

İlk çağlardan günümüze ticaret yollarını kontrol eden devletler hem siyasi olarak hem de ekonomik olarak güçlenmiştir. Bu nedenle bu yolları ele geçirmek için savaşlar olmuş, medeniyetler yıkılmıştır.

İlk ve orta çağda **İpek** ve **Baharat yolları** ticari faaliyetlerin en aktif yapıldığı güzergahlar olmuştur.

Ticaret yolları;

- Devletlerin ekonomik ve siyasi gelişimini sağlar.
- Devletler ve milletler arasında kültürel etkileşimi hızlandırırlar.
- Farklı ürünlerin tanıtılmasına katkıda bulunurlar.

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

İPEK YOLU

Çin'in Xi'an (Şian) kentinden başlayarak Hazar Denizi'nin güneyinden ve kuzeyinden iki kol hâlinde Avrupa'ya uzanan **tarihî ticaret yoludur**.

İpek Yolu sadece ipeğin değil deri, porselen, mücevher vb. değerli birçok malın taşındığı bir yol olmuştur. Bu yol sadece ticari anlamda değil, kültürel etkileşim anlamında da yol üzerinde bulunan devletlerin birbirlerinden etkilenmesine neden olmuştur.

İlk Türk devletleri ile Çinliler arasında sürekli olarak İpek yolunu ele geçirmek için mücadeleler yaşandığını unutma.

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

BAHARAT YOLU

Hindistandan başlayarak **kara** ve **deniz** yolu ile Basra Körfezi, Mısır'a ve Anadolu'ya oradan da Avrupa'ya uzanan önemli bir ticaret yoludur.

Karabiber, zerdeçal, tarçın, yenibahar, zencefil, karanfil vb. baharat türleri Orta Çağ Avrupa'sında da çok önemliydi. Bu baharatlar Avrupalı zenginlerin de vazgeçilmez tatlarıydı. Sadece sofralarda değil eczacılıkta, parfümlerde ve tütsülerde de kullanılıyordu.

Devletler ticareti geliştirmek için **kervansaraylar** inşa etmiş, güvenliği sağlamak için yol boyunca **karakollar** yapmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti ticari ürünleri Sigortalamıştır, kervansaraylarda konaklamayı **üç güne kadar ücretsiz** hale getirmiştir

BİZE DESTEK OLMAK İÇİN VİDEOLARIMIZI BEĞENİP KANALIMIZA ABONE OLMAYI UNUTMAYIN

Ticari amaç dışında, dijital ve fotokopi ortamında kullanabilirsiniz.
Kanal adresi ve yazan kişi adı belirtilerek başka ortamlarda paylaşılabilir.

Buğra ARSLAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Sosyal Bilgiler Dersliği

@sosyalbilgilerdersligi